

M

Tyyneän
rautakautinen polttokalasto
Perniön Ylikylässä
Arpalahden maalla.
(H. M. L. 4078)
Tutkinut
Julius Kilio kesällä 1900.

Jyyskulla v. 1898 toi yliop-
pilas Hippolytus Laurila Valtion
Historialliseen Museoon lunastet-
tavaksi suuren joukon myöhem-
män rautakauden aikuisia esi-
meitä, nim. 4 veitsen-, 4 kei-
häänterää, kirveen ja siipintesa-
 sekä pari hevosenkengän muo-
toista pronssisolkea.

Nämä oli saattanut H. M.
Andström löytänyt asuntoaan
rakentaessaan ja perunamaata
muokattaessaan nykyään Tyyneäksi
nimitetyllä paikalla, pienellä
mäenpättäällä Arpalahden talosta
pohjoiseen olevan ojanotkon toi-
sella puolella, Perniön Ylikylässä.

Paikan muinaistieteellisestä
luonteesta ei löytöilmoitusten
nojaalla saattanut saada käsity-
stä, jonka vuoksi allekirjoitta-
nut sai Valtionarkeologin mää-
räyksestä matkustaa paikalle
tarkempien havaintojen ja tut-
kimusten tekemistä varten.

Vuotteen myötäseuraavaan

Kartanluonnokseen, mainittakoon
ensinnä ne kohdat, joista ennen
saadut esineet ilmoitettiin löy-
detyn. Kartassa n:o:lla 1 merki-
tyltä kohdalta on v. 1896 löy-
detty Hist. Museon Verifikatio-
neissa n:o 3593 kuvatuista esi-
neistä n:o:ot 5 ja 7 sekä nähtä-
västi myös n:o 10, vaikka tämän
viinemainitun löytöä ei enää
näyttä muistavan. N:o:lla 2 mer-
kityältä alueelta perunamasta
on sieltä täältä löydetty kaikki
muut esineet paitsi kirsas, joka
on löydetty kohdalta n:o 3.

Kohdalla n:o 4, kukkamasta
on neulojatar Erika Nisvander
keväällä 1900 löytänyt keihään-
terän, jonka kirjoittaja lunasti
museota varten.

Löytöpaikalla oli räätäli
Andströmin kertomuksen mukaan
ollut mustaa (ei multamaista)
poroa heti maanpinnan alla
ihan kauttaaltaan. Muutamin pai-
koin oli sitä kuitenkin syvemmäs-
sä ikäänkuin kuopanteissa, jo-
den laajuus oli n. 0,5 m. ja
syvyys ehkä saman verran.

Rakennuksen alle peit-
tynyt kallio on myös ollut
tuollaisen mustan poromaan
kattamaa. Keskipohdalla oli
kalliossa ollut syväne, ja

siinä oli ehkä 1 m. syvyydeltä ja 3 m. laajuudelta samaa, tuhantapaista, kiviä ja ehkä hiilimurujakin sisältävää poroa. Rakennuksen N-päässä oli kalliollut melkein paljas, mutta S-päässä oli poroa taas suorastaan kalliolle kovettuneena kamarana ilman nurmipeitettä. SE-nurkan kohdalla oli sitä ollut syvemmältä ja nurmen peittämänä. — Ennen on kokomäki ollut kivikkoista männikkömetsää.

Yhä nykyäänkin huomaa tätä "poroa" S-rapun edustalla, johon se on rakennuksen alta aikoinaan luotu. Rakennuksen SE-puolella oleva kukkalava on niinikään rakennuksen alta luotua mustaa maata. Samoin on rakennuksen takana, s. o. W-puolella olevan maan laita, mitä muuten sisältää lisäksi runsaasti rakennustyön jätteitä (höylälastuja y. m.). Näinikään näkyy paikoitellen ojan äyräissä, portista tullen vasemmalla, samaista poromaata.

Talutettavasti ei paikka tarjonnut sanottavaa tilaisuutta kaivauksen toimittamiseen, koska osa kulttuurialueesta oli jäänyt rakennuksen alle, ja osa oli

parailtaan kasvavana perunamaana.
Välillä oleva kaita alue tutkit.
tiin sen sijaan (2-4 p:nä elok.) ja
tuloksista kerrottakoon seuraavaa:

Kartanluomoksessa n:o:n
5 osottamalla kohdalla oli heti nur.
men alla 7-8 sm. syvyydessä musta
ohut maakerros, joka oli runsaasti
tuhansipitoinen, N-puolelle häviävä
mutta S-puolelle geltoon päin jat.
kuvaa "polttoitikkua", ja sisälsi
yhtä ja toista pikkukalua,
helmiä, ketjun- ja saviastianpalasia^{esine},
kuten edempänä kerromme.

N:o 6 osottaa muutama
maakiveä, n:o:t 7, 8 ja 9^(melkein) yhteenkäy.
vää mustaa kulttuurimaata, joka
oli enintään 8 sm. vahvuinen, ja
jonka pinnalle oli aikain ku.
luessa muodostunut 6-7 sm. vah.
vuinen maankamara. Vain har.
voin oli joku pieni hiileämuu.
runen tavattavissa, mutta sitä
useammin pieniä, syveneviä must.
taumaa pesäkkeitä, jotka aina
sisälsivät vaskiasioita. Saviastian
palasia oli sen sijaan siellä
täällä hajallaan, vielä pohjana
olevassa ruskeassa mullassakin.
Maanlaatu oli muuten tavallista
sulloutunutta moreenia, joka pai.
koin oli kivensekaista.

Kohdalla 10, rakennus.
sen ja naveton puotivälillä,

näkyi olleen erityinen, 1x2 m:n
laajuinen kulttuurialue, jota
harmahdavan värisenä jatkui
männyn juurella olevan kivi-
tyksen alle, mutta joka ajan-
& eli pellon puolella päättyi
aivan ajan pientareella. - Pelto-
alue näytti muuten siksi sekoi-
tellulta, ettei siinä enään sa-
tane erottaa tällaisia "poltto-
tilkkuja", jommoisina on sal-
vasti pidettävä myös n:oilla
3 ja 4 merkityt kiveen ja
keihään löytökohdat, vaikkei
niiden rajat enään ole havait-
tavissa, ja jommoisia, yksi-
tai useampia, on peittyneyt sa-
kennuksen allekin.

Tärkeimmät löytöesineet
eri kohdilta olivat seuraavat:

Kohdalta 5 löytyi muuan
rautanaula, pieni määrä, joukko
vaatetukseen kuuluvia koristeita,
n. k. vaski ja lasihelmiä, vaski-
kierukoita, ketjuupalasia, soljen
ja ehkä kaularenkkaan palanen y.m.,
ja suuri joukko saviastianpala-
sia T-I:stä eri astiasta, ym.ä
poltettuja luunpalasia kuten y-
leensä muittakin kohdilta.

Kohdalta 7 tuli esille
samoin vaatetukseen kuuluvia
esineitä, n. k. pari hevosenkengän
muotoisen soljen palasta, pronssi-
kiekuroita, pronssihelmi, ketjun-

palanen ja tupsusolitus ynnä
lisäksi saviastianpalasia ainakin
10 eri astiasta.

Kohdalta n:o 8 taattiin
isokantainen rautanaula, kappi
keihänterän katkelmaa, ketjun-
palanen, vaskikiekuroita ja savi-
astianpalasia parista kolmesta
eri astiasta.

Kohdalta n:o 9 esiytyi joita-
kuita vaatetus-asioita, m.m. pyöreän
kupurasoljen kappale, ja savias-
tianpalasia, jotka kuuluvat aina-
kin 9 eri astiaan.

Kohdalta n:o 10 saatiin
hauskimmat esineet: kihnansolitus,
joka toiselta puolel on köynnös-
koristeinen, toiselta puolelta pari-
la "grüppin" kuvalla kaunistettu
— toistaiseksi "unicum" Suomessa —
vyösolki, pyöreän pronssisen
kervysoljen palanen, pronssisen
kolmikulmaneuhan palanen ja
pariin saviastiaan kuuluvia
palasia.

Luonteeltaan osoittaa tämä
kalmisto sellaista hautaustapaa,
jonka mukaan ruumis poltettiin
vaatteineen, koruineen, aseineen so-
violla ja sen jälkeen keräiltiin
luunpalaset ja hautakaluston jät-
teet yhteen ja vietiin erikoisella
kalmismaalle pienehköihin kuo-
panteihin. Samalla paikalta ta-

pahatunutta ruumiinpolttoa emme saa-
ta olettaa, syystä että esim. samaan
saviastiaan kuuluvia kappaleita on
joutunut kauras toisistaan, ja u-
seasta ei ole löytänyt kuin yksi
ainoa sirunen. Mainittuja kuopan-
teita ("polttoilkkuja") ei myöskään
näytä ainakaan sanottavasti joi-
tetyn, katsoen siihen ohueen maan-
kamaraan, joka näitä nykyään verhoaa.

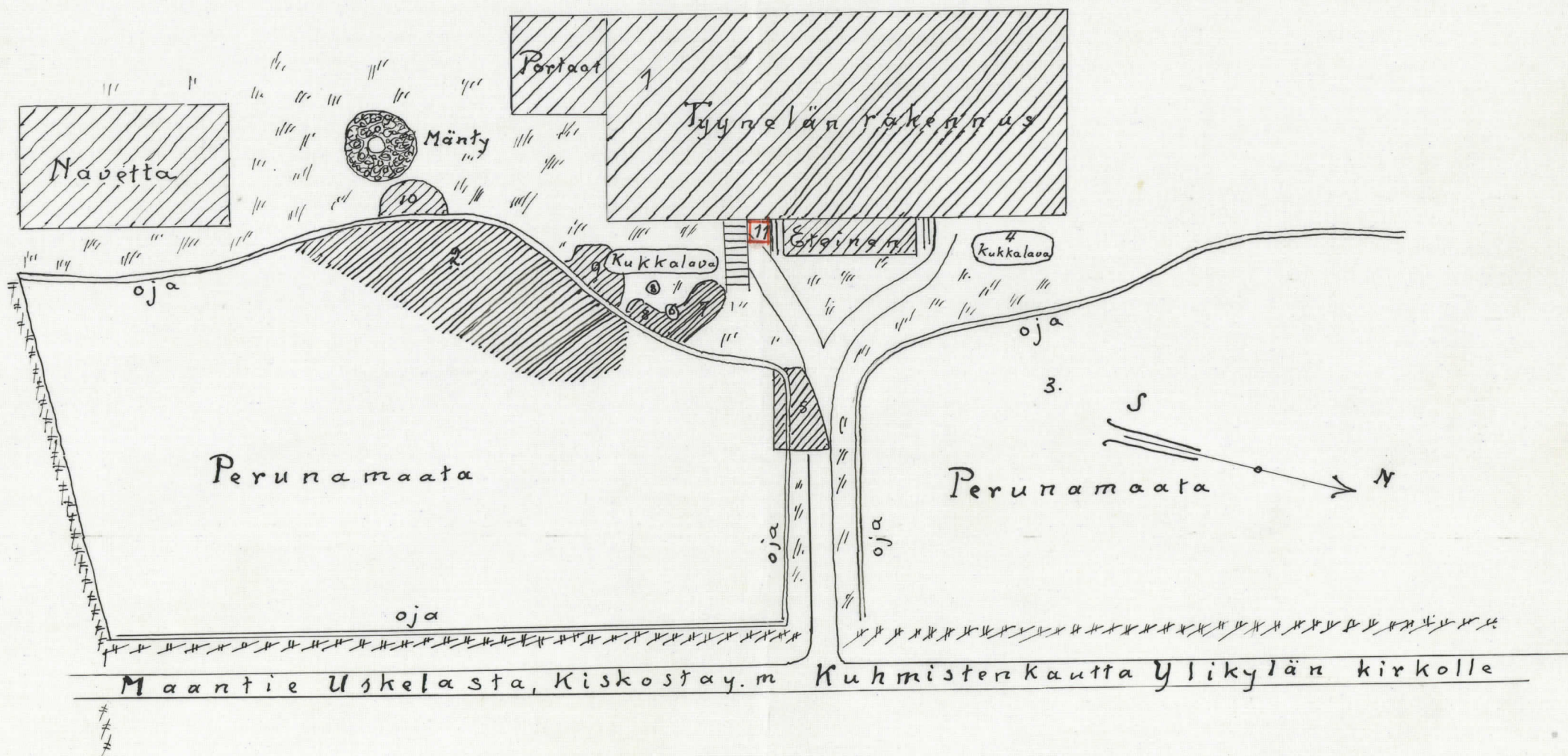
Mitä tulee Tyynelän kalmiston
käytäntöaikaan, niin on se ollut
ainakin muutamain vuossatain kestä-
vä. Aikaisimmat esineet ovat nim.
6-700:n vaikeilta, myöhäisimmät 900.
luvulta j. Kr. Edellisiin kuuluvat
n:o: ^{4078:}40-43, kaikki lähetyksen löy-
dettyjä, keihäs n:o 4078:1 nuolen kär-
jet H.M.L. 3593:4,9 ja veitsi 3593:1,
kaularengas 4078:16 ja 47 ja ketjun-
rengas n:o 4078:36. Myöhäisimpiä
ovat taas kirves 3593:11, tupenso-
litus 4078:18 ja kupurasoljen
palanen 4078:33. Kalmiston run-
nasta käyttöä todistanevat lukui-
siin (yli 30:n kpl.) saviastioihin
kuuluvat palaset, jotka kuitenkin
samoinkuin tässä kerrotut muutkin
esineet ovat ^{epäilemättä} vain pieni osa
kalmiston koko kalustosta.

Tyyne lään rautakautinen polttokalusto

Perniön Ylikylässä

Kartan-luonnoksen tehnyt Julius Ailio
kesällä 1900.

Helmer Salonen Feick.
mus 1926, H. M. 8707. 11-18.

_____ v. 1926 tarkastettu alue (11)

Gyyne-län rautakautinen polttokalmisto

Perniön Ulikylässä.

Kartan-luonnoksen tehnyt Julius Ailio
kesällä 1900.

